

Verslag Informatieavond Passend onderwijs 26 november 2012

Georganiseerd door MEE Amstel en Zaan in samenwerking met Onderwijs Consumenten Organisatie en Cliëntenbelang Amsterdam

INLEIDING

Passend onderwijs: Hoe zit het?

Floor Kaspers (Kaspers & Co)

Terug in de tijd: leerlinggebonden financiering (rugzakje)

In 2003 kwam er één systeem voor leerlingen met extra behoefte aan begeleiding op school: landelijke indicatiestelling gebaseerd op vier clusters voor verschillende beperkingen, de invoering van het rugzakje en de start van regionale expertisecentra (REC's) die zorgen voor ambulante begeleiders.

- 1½% van de leerlingen op het regulier basisonderwijs heeft een rugzakje (gemiddeld één per drie klassen)
- Kleine scholen buiten grote steden hebben twee keer zoveel rugzakleerlingen als grote scholen in steden
- 3% van de leerlingen zit op het speciaal onderwijs, van wie de meeste in cluster 4

Waarom invoering Passend onderwijs?

- Teveel thuiszitters. Per jaar krijgen 3.000-16.000 leerlingen langer dan zes weken geen onderwijs
- Te sterke groei van het aantal rugzakjes sinds 2003
- Groei van het aantal leerlingen van speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs ondanks invoering rugzakje. De stijging is vooral bij cluster 4 en, in mindere mate, cluster 3. In het speciaal onderwijs is de groei afgevlakt, in het voortgezet speciaal onderwijs stijgt het aantal leerlingen nog.
- Te veel bureaucratie
- Kost teveel geld

Passend onderwijs: Hoe werkt het?

De Wet Passend onderwijs gaat op 1 augustus 2014 van start. In eerste instantie gold het alleen voor speciaal onderwijs, speciaal basisonderwijs en het rugzakje. In het regeerakkoord zijn leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs ook toegevoegd. De oorspronkelijk geplande bezuiniging van 300 miljoen is van de baan. Hiervoor in de plaats komt een besparing van €50 miljoen.

Een belangrijke rol is weggelegd voor het samenwerkingsverband, een verband van scholen die samenwerken. De samenwerkingsverbanden krijgen het geld dat nu naar het speciaal onderwijs en het rugzakje gaat. De samenwerkingsverbanden hebben een zorgplicht: zij moeten onderwijs bieden aan alle kinderen. Zij maken een ondersteuningsplan waarin staat hoe ze indiceren, een dekkend aanbod maken voor alle leerlingen en hoe ze het geld voor zorgleerlingen verdelen. Ouders, leerkrachten en gemeenten mogen hier ook over meepraten. Samenwerkingsverbanden krijgen veel keuzevrijheid hoe ze dit doen. Ze worden hierin alleen begrensd door de onderwijsinspectie en de geschillencommissie. Er komen 75 samenwerkingsverbanden in het primair onderwijs (gemiddeld 90 scholen per samenwerkingsverband) en 75 in het voortgezet onderwijs (gemiddeld 9 scholen).

Welke school past bij mijn kind?

Een belangrijke vraag voor ouders is welke ondersteuning de school kan bieden. Scholen zijn verplicht om een ondersteuningsprofiel te maken. Hierin beschrijven zij welke vorm van ondersteuning zij bieden. Dat verschilt per school. Deze ondersteuningsprofielen zijn openbaar (maar hoeven pas op 1 augustus 2014 klaar te zijn). De medezeggenschapsraad heeft adviesrecht over het ondersteuningsprofiel.

Aanmelden en zorgplicht

Er komt een centrale schriftelijke aanmelding per samenwerkingsverband. Een kind kan worden aangemeld bij meer scholen en buiten het samenwerkingsverband. De school doet onderzoek (met toestemming van de ouders). De school van aanmelding heeft een zorgplicht en moet zorgen voor een passende school. Dat kan de school van aanmelding zijn of een andere. Ouders hoeven dus niet meer zelf op zoek naar een school.

Ontwikkelingsperspectief

Het onderwijsdoel wordt vastgelegd in het ontwikkelingsperspectief. Het is gericht op de doelen aan het einde van de schoolloopbaan om vervolgens na te gaan wat aan ondersteuning nodig is. Het ontwikkelingsplan wordt opgesteld door de school en wordt voorgelegd aan de ouders. Het is wel de bedoeling dat school en ouders het eens zijn over het ontwikkelingsperspectief ('op overeenstemming gericht overleg').

Het gaat niet goed op school

Als het niet goed gaat op school, hebben ouders de volgende mogelijkheden:

- Klacht indienen bij school
- Inschakelen van onderwijsconsulent
- Geschillenregeling: een onafhankelijke commissie doet een uitspraak die niet bindend is maar wel status heeft. Naar verwachting komen hier uiteindelijk veel ouders terecht.
- Commissie gelijke behandeling (inmiddels: College voor Rechten van de Mens)
- Rechter

Wanneer

- November 2013: samenwerkingsverbanden gevormd
- Mei 2014: ondersteuningsplan samenwerkingsverbanden klaar
- Tot 1 augustus 2014 kan rugzakje en indicatie voor speciaal (voortgezet) onderwijs worden aangevraagd. Dan gaat ook het geld van de rugzakjes en over naar het samenwerkingsverband. Het speciaal (voortgezet) onderwijs behoudt het geld tot 1 augustus 2016.

Meepraten

Ouders kunnen op school meepraten in de medezeggenschapsraad. Het samenwerkingsverband krijgt een ondersteuningsplanraad. Het ondersteuningsplan wordt ter instemming voorgelegd aan de ondersteuningsplanraad.

Meer informatie

www.steunpuntpassendonderwijs.nl.

Zie voor het videoverslag van de inleiding

<http://www.onderwijsconsument.nl/ouders/nieuws.php?aid=2239>

WORKSHOPS

Workshop 1: 'Hoe kies ik de juiste school voor mijn kind?'

Femke Jellema (MEE Amstel en Zaan) i.s.m. Alette Baartmans (Grote mensen kunnen alles)

Alette Baartmans licht toe dat zij bezig is met een project dat als doel heeft om informatie over scholen digitaal ter beschikking te stellen zodat ouders beter een school voor hun kind kunnen kiezen.

Femke zet uiteen welke keuzemogelijkheden er zijn en hoe ouders zich een beeld kunnen vormen van scholen.

Soorten onderwijs

Regulier onderwijs

- Openbare scholen
- Bijzondere scholen
- Scholen volgens bepaalde opvoedingsmethoden

Speciaal basisonderwijs (sbo)
voorheen

- LOM (leer- en opvoedingsmoeilijkheden)
- MLK (moeilijk lerende kinderen)
- IOBK (in hun ontwikkeling bedreigde kinderen)

Speciaal onderwijs

- Cluster 1: blinde en slechtziende kinderen
- Cluster 2: dove en slechthorende kinderen of kinderen met spraak- en taalmoeilijkheden
- Cluster 3: kinderen met een lichamelijke, verstandelijke of meervoudige beperking en langdurig zieke kinderen
- Cluster 4: kinderen met ernstige gedrags- of psychiatrische problematiek

Femke vertoont als voorbeeld een video van de instapklas voor kinderen met een cluster 3 indicatie van de Parcivalschool in Amstelveen.

Passend onderwijs

Met ingang van het schooljaar 2014-2015 gaat de Wet passend onderwijs in de praktijk in. Dan gaan ook de middelen van het rugzakje en Weer samen naar school naar het samenwerkingsverband.

In de regio zijn de volgende samenwerkingsverbanden:

- Amsterdam/Diemen
- Zaanstad e.o.
- Purmerend, Edam, Volendam e.o.
- Haarlemmermeer
- Aalsmeer, Amstelveen e.o.

Hulpmiddelen bij schoolkeuze

Er zijn verschillende mogelijkheden om meer over scholen te weten te komen:

- <http://scholenwijs.nl/> (Amsterdam)
- <http://10000scholen.nl/>
- <http://www.scholenkeuze.nl/nl/index.html>

De werkmap Natuurlijk welkom op school (http://www.cg-raad.nl/docs_en_pdfs/onderwijs/20090402_Werkmap2_NWOS.pdf) biedt praktische tips zoals vragenlijsten voor ouders met behulp waarvan zij gerichte vragen kunnen stellen aan scholen.

Workshop 2: 'Ik wil meepraten op school over mijn kind: wat kan ik doen?'

Carla van Looveren (Eduniek)

Handelingsgericht werken gaat over in gesprek zijn met school. Handelingsgericht werken gaat uit van wat het kind nodig heeft en wat hiervoor nodig is. Dat kan lesmateriaal zijn, maar ook wat een kind in sociaal opzicht nodig heeft. Handelingsgericht werken is dus niet probleemgericht en ook niet alleen op het individuele kind, maar op de hele onderwijsomgeving.

Uitgangspunten

Gemeenschappelijk belang

Ouders en leerkrachten hebben een gemeenschappelijk belang: het beste voor je kind/leerling. Belangrijk gevoel: ouders en leerkrachten staan niet tegenover elkaar, maar werken samen.

Ouders en school staan op één lijn (maar je kan van mening verschillen)

Ouders en school zijn gelijkwaardig. Dit vereist wederzijds respect en begrip. Kritische noot uit het publiek: ouders worden vaak niet als partner gezien, soms zelfs als bedreigend. Voorbeeld uit publiek: ouders hadden te maken met weinig toeschietelijke leerkracht en besloten het over een andere boeg te gooien en de leerkracht telkens om advies te vragen; hierdoor werd de leerkracht coöperatiever omdat deze zich gewaardeerd voelde.

Eigen verantwoordelijkheid

Ouders thuis, leerkrachten op school. Bespreek wat haalbaar is. Zo erken je de grenzen van ieders verantwoordelijkheden en kom je minder eisend over. Zo voelen leerkrachten zich ook minder bedreigd in wat zij als hun eigen terrein beschouwen, onderwijs geven.

Duidelijke doelen gesprek

Hoe duidelijker de doelen van het gesprek zijn, hoe minder mogelijkheden er zijn voor misverstanden. Bedenk van tevoren de vragen die je wilt stellen. Wat gaat goed? Wat kan beter? Welke doelen heb je? Wat heb je daarvoor nodig? (van de leerkracht, van de ouders, eigen plek, lesmateriaal). Als je vooraf vragen opstelt, helpt dit het gesprek te structureren en kan het voorkomen dat je emotioneel wordt. Noteer en herhaal de gemaakte afspraken.

Benoem het positieve

Maak een analyse van wat goed gaat: wanneer, in welk soort situaties. Kan dit in andere situaties ook bewerkstelligd worden?

Gedrag thuis is anders dan op school

Kom met voorbeelden. Voorkom welles-nietes gesprekken over hoe een kind zich gedraagt.

Van analyse naar doelen

Ga door met dat wat werkt.

Behoeften centraal

Houd de behoeften van alle betrokkenen in het oog: kind, leerkracht, ouders.

Kind erbij betrekken

Zoek samen met het kind naar een oplossing. Een oplossing die het kind zelf aandraagt, kan motiverend werken.

Route van school biedt houvast

Wat als het niet lukt om goede afspraken te maken? Waar moet je dan rekening mee houden? Voorbeeld uit publiek: op school werd telkens uitgedragen dat het onzeker was of mijn kind nog langer in het regulier onderwijs kon blijven. Totdat ik vroeg wat het beste schooladvies voor mijn kind zou zijn: toen werd opeens benadrukt wat allemaal goed ging.

Gesprek afsluiten met afspraken

Voorkom dat afspraken verzanden en evalueer ze. Kritische noot uit het publiek: wat als afspraken niet worden nagekomen, school beschouwt afspraken soms als idealen.

Meer informatie over handelingsgericht werken:

Noëlle Pameijer, 2012, *Handelingsgericht werken: ouders & school*, Acco

Workshop 3: ‘Het gaat niet goed op school met mijn kind: hoe verder?’

Marianne Backer (onderwijsconsulent: advies en begeleiding rond onderwijs aan geïndiceerde kinderen)

Over onderwijsconsulenten

Als scholen en ouders er samen niet uitkomen, wil je voorkomen dat het conflict uitmondt in een rechtszaak. De overheid heeft daarom onderwijsconsulenten ingesteld die van dienst kunnen zijn met bemiddeling en/of advies bij onderwijskwesties rond een kind met een beperking. De inzet is gratis, mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan.

Er zijn 45 onderwijsconsulenten in Nederland, Marianne Backer is werkzaam in Amsterdam. Verwachting is dat de diensten van de onderwijsconsulenten ook in de nabije toekomst nodig zullen blijven.

De aanmelding verloopt via koepel van onderwijsconsulenten in Den Haag (www.onderwijsconsulenten.nl), of via m.backer@onderwijsconsulenten.nl.

Thuiszitten

Een doel van de Wet Passend Onderwijs is onder andere om te voorkomen dat (leerplichtige) kinderen thuis komen te zitten. Dit gebeurt als:

- een school de beloofde ondersteuning niet waar kan maken
- een kind een grotere behoefte aan ondersteuning heeft dan gedacht

- een kind nog een beperking erbij ontwikkelt

Als de school niet meer kan of wil (bijvoorbeeld omdat veiligheid andere kinderen in geding komt) of ouders het vertrouwen verliezen, komt het kind thuis te zitten. Is het kind in de puberteit, dan speelt vaak mee dat hij/zij ook heftig reageert op situaties en gewoonweg niet meer wil.

Werkwijze

De onderwijsconsulent komt op huisbezoek bij het kind en de ouders en verdiept zich in de voorgeschiedenis. Vervolgens neemt de onderwijsconsulent contact op met de school waar het kind op zit (of zat), of de nieuwe, gewenste school die belemmeringen opwerpt.

Als er meer professionals betrokken zijn, zoekt zij ook met ieder daarvan contact.

Bemiddeling is vaak voldoende als het gaat om incidenten.

Rondetafelgesprekken

Soms zijn er meningsverschillen tussen betrokken professionals onderling en/of de school over wat een kind wel of niet aankan of over de interpretatie van het gedrag. In dat geval werkt een 'rondetafelgesprek' vaak goed: men kan ervaringen delen, standpunten bediscussiëren en zo het plaatje meer compleet krijgen.

Ook bij conflicten tussen ouders en school wordt het 'rondetafelgesprek' ingezet.

Signalen over vervoer

Vervoer valt buiten het werkgebied van de onderwijsconsulenten. Duidelijk is dat er zich veel problemen afspelen rond vervoer.

- Gaat een kind naar dagbesteding, dan is het vervoer geregeld vanuit de AWBZ. Begeleiding is vaak onvoldoende aanwezig en/of onvoldoende gekwalificeerd. Een moeder vertelt dat de situatie in het busje hierdoor uit de hand is gelopen. De moeder moet voortaan verplicht meerijden, haar kind mag anders niet mee. Dit kost haar iedere dag veel tijd en is lastig in verband met ophalen/brengen van een ander kind.
- Een vader vertelt dat hij –verbaasd over wat hem werd verteld over gedrag van zijn zoon- juist niet mee mocht rijden om te zien wat er gebeurde. Dat zou van de verzekering niet mogen (betref speciaal onderwijs, leerlingenvervoer geregeld vanuit gemeente).
- In Amstelveen zit een reguliere school met een aparte klas voor kinderen met het syndroom van Down die goed werkt. Maar het leerlingenvervoer wordt steeds strenger: vanuit Amsterdam zal het vervoer naar Amstelveen niet meer vergoed worden. Het lijkt er op dat het speciale klasje zal leeglopen en opgeheven moet worden.